

# NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Negyed évre 1 frt 50 kr.  
Egyes szám ára: 15 krajczár.

Előfizethető csupán a kiadói hivatalban lehet B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadói hivatalhoz intézendők.

A lap szellemi részére a a nyilvántartás vonatkozó minden közlemények a szerkesztőségbe küldendők.

Hirdetések díja: három hasábon petitsor 5 kr. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszközöltetnek.  
Bélyeg minden beiktatásnál 30 kr.

Nyilvántartás garmond sor: 20 kr.

286—890. szám.

Vármegyénk törvényhatósági bizottsága novemberi közgyűlésének határnapjával folyó évi november hó 29-ik és esetleg következő napjainak délelőtti 10 óráját tűzvéni ki: — van szerencsém a törvényhatósági bizottság tagjait erre, a segedelmi — magán pénztár 1891. évi költségeloirányzata és a tárgysorozatnak közlése mellett tisztelettel meghívni. — Egyidejűleg értesitem az **állandó választmány tagjait**, hogy a közgyűlési tárgyak f. évi és hó 28-ik napjának délelőtti 9—12, és folytatolag délutáni 4 óráján fognak előleges tanácskozmány tárgyává tételni.

Tudomására hozom a bizottság tagjainak, hogy az aszód-balassa-gyarmat-szécsény-losonczi helyiérdekű vasut kérdése az 1891—92. évi közmunka illetve utadói eloirányzattal kapcsolatban, az állandó választmány délutáni ülésében fog tárgyalatni.

B.-Gyarmat, 1890. november hó 15-én.

**Gróf Degenfeld Lajos** főispán.

## Tárgysorozat:

Ministeri leiratok: Belügyminister, Ó Cs. és Ap. Kir. Felségének a létesítendő közkórház elnevezésének engedélyezését közli.

Kereskedelemügyi minister: A lapujtói kör községei 1890. évi eloirányzatai: — a budapest-aszód-fülek-rimaszombati hadászati út tárgyában.

Földmívelésügyi minister: A marhavágás, húsvizsgálat és hús kimérés iránt alkotandó szabályrendelet tárgyában.

Alispáni és küldöttségi jelentések: A közigazgatási bizottság beérkezti a törvényhatósági közutak 1891-1892. évi építési, kezelési és fentartási költségek eloirányzatát: s ezzel kapcsolatosan Bőrösi Roszner Ervin, Pulszky Ágost és Tolnay Lajosnak, mint az aszód-b.-gyarmati és b.-gyarmat-losonczi h. é. vasúti előmunkálási engedélyeseknek kérvénye, melyben a közmunka alap terhére felveendő költségen újján összesen 400000 frt törzsrésztvény jegyzést kérnek.

Alispán: A segedelmi magán pénztár 1891. évi költségvetése. Előterjesztés: egy 4-ik arvaszéki ülnöki és irattárnoki állomás rendszeresítése tárgyában. A közmunka alap illetve utadói terhére létesítendő alszámvevői és díjnoki állomás: a befűtő-ápolási pótdó felemelése; Varga Kulesár Mihály inséges tartozás leírása; Horvát Pongrácz Mária tartozása; Plathy Ferencz inséges kölcsön tartozása; a füleki várrom fentartási költségei; Nagyméltóságú Gróf Zichy Ferencz seniorinak 1273—61. község. szám alatt lett alapítványának folyósítása; a néhai Gróf Buttlar János síremlékéhez való hozzájárulás; az aradi vértanúk szobra leleplezésének emlékére vert érem megküldése; Sipek község föld és rét illetősége jogi természetének megállapítása iránt kiküldendő jogi képviselő; Losonczi város részére 1886. XXII. t. cz. 47 és 72. §-ai alapján leendő intézkedés a jegyzői szigorlat eredménye; Kiszner Mórának ideiglenesen engedélyezett szalmafedél; a szegényügy állása tárgyában.

A Madách emlékgözyi bizottság előterjesztése a losonczi főgymnasium tanári karának határozata tárgyában.

Vármegye alispánjának jelentése az árva pénzek s alapok elhelyezése tárgyában.

Nyugdíj intéző bizottság jelentése s előterjesztései.

A szeptemberi közgyűlésből kiküldött pénztárvizsgáló bizottság jelentése. Arvaszéki jelentés Kovács József volt árvavagyónak az árvaszerték alaphoz engedélyezendő kintalványozása. Küldöttségi jelentés a b.-gyarmati főszolgabírói hivatal átadása illetve átvételéről.

Átiratok: Tisza Kálmáné O Nagyméltóságának értesítése a vizslai tűzkárosultak segélyezéséről. Hontvármegye a közigazgatási köztörvény álló rendezése folytán a képviselőházzal intézett felirat átmogatása.

Főjérvármegye közönsége a Moóri tűzkárosultak segélyezése tárgyában.

Községi ügyek: Losonczi város Tomoncsák József és nejével kötött adás vételi szerződés jóváhagyása; Salgó-Tarján, a vásártérület telekkönyvi rendezése; Közkutak építése; B.-Gyarmat, az áttelepítések: a községi szülészeti fizetésének megállapítása; Kis-Terence községhez vétel; Podrecsány, Kovácsnak tulajdonjogának kiderítése; a romhányi körorvos, fizetésének felemelése; Alsó-Sáp a korma épület Csatár ingatlan vétel; Divény-Oroszi, ingatlan vétel; Nándor, ingatlan eladás; Nagy-Oroszi, közmunkavállalás hátralek történt kifizetése; Gács, lelkész és tanítói járandóság; Salgó-Tarján, a szegény árva segélyalapjára tett alapítványa; községi határozatok, körszülészeti rendszeresítése tárgyában; Felső-Sáp község határozata az aszód-b.-gyarmati vasúti törzsrésztvények vásárlása tárgyában; Nagy-Géc község mezőren-

dőri szabályrendelete, Salgó-Tarján nagy község a hús szemlésezteti díjak megállapítása iránt hozott határozata. A gácsi kör községeinek belserveszeti szabályrendeletei. Szabályrendeleti tervezet a gyámoltak és gondnokoltak épületeinek biztosítása és ezek nyilvántartásáról.

Felebbezett ügyek: Reiner Salamon, Csécs község határozata; a nőtineci körjegyző, Agárd község határozata; Blumenthal József, Berczel község határozata; Petkás István, Haláp község határozata ellen. Előterjesztése a bussai kör községeinek a a 23—890. község. határozat ellen.

Kérvények: Losonczi városi, B.-Gyarmat nagy községi és sziraki kisdélvódok kérvénye a megadni szorított évi segély; Varsány község iskolaszéke segélyezése; Vizslák tűzkárosultjai közmunka váltásig elengedés; Özv. Mojszik Pálné segélyezés tárgyában.

Az állandó bíráló választmány bemutatja a legtöbb adót fizető vármegye bizottsági tagok 1891-re érvényes névjegyzékét.

A folyó évben elhalt, lemondott vagy elköltözött választott bizottsági tagok helyeinek választás utján betöltése iránt, intézkedés.

Az 1876-ik évi VI. t. cz. 1. §-a értelmében kilépendő közigazgatási bizottsági tagok helyett tilkos szavazás útján, újak választása.

Bizottságok, választmányok és küldöttségek kiegészítése.

Időközben beérkezett tárgyak és oly indítványok, melyek a közgyűlést 24 órával megelőzőleg 2 egyenlő példányban beadatnak s az alispáni irodában közszemlélre tételnek.

## A földbirtokos és a köszén.

Nagy felháborodás van az új bányatörvényjavaslat azon szakasza ellen, mely a köszénnek úgy mint a fémeknek, szabadkutatását megengedi. — Ez ügyben a következő cikk közlésére kértünk fel:

A m. kir. pénzügyminiszterium 247. §-ból álló új bányatörvényjavaslatot tervez, melynek kéziratába betekinteni volt alkalmunk. Hogy e törvényjavaslattal nyilvánosan foglalkozunk, annak oka az, mikép ez nagyon is közlőrl érinti a földbirtokos-osztály érdekeit, melyet védeni első sorban tekintünk feladatunknak.

A javaslat 3-ik §-a következőleg hangzik: „A köszén minden fajára nézve a földtulajdonos rendelkezési joga a bányász által megváltandó.”

A megváltási összeg, egyezség hiányában, a bányahatóság által akként állapittatik meg, a földtulajdonosnak a bányatelek minden hektárja után évenként 40 kr. térdij és a kifejtett köszén minden métermázsája után: barnaszén-nél egy negyed, fekete szén-nél egy fél krajczár termelési díj fizetendő.”

Elegendő ez új javaslatból ezen egyszakaszt ösmernünk, hogy teljes horderejét felfoghassuk s lássuk, mily mértékben sértené az a földbirtokos-osztály eddigi jogait.

Egyedüli enyhítményt a 7. §. 3-ik pontja képez, mely következőleg hangzik: Épületekben és negyven méteres kerületekben, továbbá udvarokban és kertekben tulajdonosaik beleegyezése nélkül külföldi kutatni nem szabad.

Azon „indokokról”, melyek a pénzügyminiszteriumot a földbirtokosok fenálló jogainak egyszerű elvételére indítja, — mert a javaslatban megállapított „árva egy negyed” krajczár megváltási összeg méltányos kárpótlásnak egyáltalában nem tekinthető, — tudomásunk nincs.

Ha a benyújtandó bányatörvényjavaslatnak célja nem lenne más, mint egyszerű, durva és erőszakos jegfosztás: akkor mentől többet vesznek el s mentől kevesebbet hagynak meg, mintegy gúny-alamizsnaként a jogos tulajdonukról megfosztott birtokosoknak: annál jobban és radikálisabban felelné meg feladatának.

Széles e világon talán sehol nagyobb türelemmel földbirtokos-osztály vagyonát elvételni nem hagyja, mint a „magyar”.

Az adózásban aránylag legsúlyosabban van megterhelve a földbirtokos-osztály, mely adó-

alapját, természeténél fogva, a kincstár fűrkésző szeméi elől el nem rejtheti, míg a börtén miliókra menő könnyen szerzett nyereségek vándorolnak az üzérkedők zsebeibe minden megadóztatás nélkül.

„Az állam egyéb számot tevő bevételeinél is azt tapasztaljuk, hogy azok forrása a földbirtok terményeiből fakad s ha azokat egészében nem az állam igényelné, java részben mégis a földbirtokosok javára esnének. Ilyen a dohányjövődék bevétele, a szeszből folyó jövedelem, ideszámítható a sójövődék is, mely cikkeknek legnagyobb fogyasztói a gazdák, de nem halgathatjuk el a regale megváltást sem, bár szegyenpir fut el, ha az a körül követelt eljárást érdeme szerint latolgatjuk.

Eddig mi magyarok szerettünk a jogállam címével dícselkedni — bizony félünk, hogy majd a jogfosztó állam cím ragad reánk — s már csak ezért is — eltekintve e felhozottaktól s a multak tévedéseire fátyolt borítva, — feltételezhetjük tehát, hogy e törvényjavaslat tulajdonképeni célja nem a birtokosok egyszerű kifosztása.

Keressük tehát az indokokat!

Vajjon az ipar s közlekedési és kereskedelmi vállalatok emelése lenne a cél? Talán olcsóbban fognak ezek a mozgató erő fejlesztőjéhez — a köszénhez — jutni, ha annak mostani tulajdonosai a jelenleg elérhető 3—5 krajczár helyett csak „egy negyed” krajczárt, — mondhatnók „fityinget” — kapnak? Oly nagy különbséget tesz a köszén beszerzési árához viszonyítva a tulajdonost megillető e néhány krajczár?

Holott a tulajdonosra nézve pedig óriáskülönbség az, hogy ha ő értékének mintegy 90. százalékát veszíti el, oly körülmények között, midőn az államot semmi nagy megrázkódtatás nem éri, sőt — szatira — épen akkor, midőn ugyanazon pénzügyminiszterium nagy jubileummal, első egyensúlyba hozott budgetjét terjeszti elő!

Ily áldozatot a pénzügyminiszteriumnak a földbirtokos osztálytól követelni joga nincs; s reméljük is, hogy nyomós érveinek nem fognak mála süket fülekre találni. De ha mégis: bizunk az igazság- és földmívelésügyi miniszteriumnak, mint a jog s földbirtokos osztály érdekeinek képviselőiben, hogy ők is szavukat latba vetik.

E törvényjavaslat célja tehát más nem lehet, minthogy a föld gyomrában rejlő tűzanyag kincsek, némelyek irraczionabilis makkassága, mások gyámolatlan tehetetlensége vagy indolenciája következtében meddőn ne heverjenek. — bár elenyésző keveseknek jelölhetjük azon földbirtokosokat, kik csak némileg megközelítő méltányos ajánlaton készséggel nem kapnának, — hanem a fokozott gazdasági, kereskedelmi, közlekedési és ipari igényekhez megfelelő mérvben termeltesse.

Ezen cél elérésére pedig szükség nincs az új törvényjavaslat jogsértő intézkedésére, mert eddigi tapasztalatok mutatják, hogy a termelés a fogyasztással mindig lépést tartott. Midőn a fogyasztás csökkent, a termelés is kisebb méretekre szorítottatott. Ellenben látjuk, hogy a fogyasztás növelésével a termelés is emelkedik.

Hivatkozhatunk példákra. Így Dorogh vidékén, Esztergomgyében csak most alakult 3 új társulat, melyek a fűtő-esztergomi vasúttal a világ piacának megnyitják az ott rejlő köszén. Így Kassa mellett, Somodón is új társulat keletkezik, sőt mint halljuk, Salgó-Tarján környékén is alakulnak új társulatok.

Nincs alapja tehát azon aggodalomnak, hogy a termelés a szükséglettel a közel jövőben egyenlő lépést ne tartana. De félős, hogy e hirtelen átmenet, mely a régi állapotokat és viszonyokat

gyökerében forgatná fel, többet ártana, mint a mennyit használna.

Nagyon okadatott tehát, ha a földbirtokos-osztály érdekei mellett tömörül és annak védelmére határozott lépésre szánja el magát, melyre mód és alkalom nyújtatik az által, hogy az érdeklő földbirtokos-osztály egy értekezletre hivatik egybe, melynek szövegét a alábbiakban közöljük s itt alkalom adatik neki, hogy érdekei védelmében nyilatkozzék.

E meghívók, bár elég számos példányban küldettek szét, mégis lehető, hogy vagy tévedésből, vagy egyéb okokból, az illetőknek nem kézbesítették s így ezennel felhívtnak mindazok, kiknek érdekében áll, hogy az értekezlet jelen legyenek, vagy azon magukat képviseltesék, hogy minden további meghívás bevárása nélkül, azon megjelenjenek.

Ez ügyben a következő meghívó hoesátlatott ki: „A nagyméltóságú pénzügyminiszter úr bányatörvényjavaslatot dolgoztatott ki s e javaslatot a képviselőházban tett nyilatkozata szerint oly időben szándékozik a törvényhozás elé terjeszteni, hogy az még a jövő év január havában legyen tárgyalható.

Ezen javaslatnak legfontosabb intézkedése az, mely a ma fennálló jogállapot megszüntetésével a közén minden fájára nézve a földtulajdonos eddigi szabad rendelkezési jogát a bányavállalkozó által megváltathatónak nyilvánítja s a megváltási összeget a kifejtett közén minden métermérszája után, még pedig barna szénért egy negyed, fekete szénért pedig egy fél krajczárban állapítja meg.

Ezen intézkedés egy tollvonással megszünteti a földtulajdonosnak a földje alatt elterülő közénre vonatkozólag ma fennálló jogát, melyből kifolyólag a földtulajdonos beleszerezése nélkül senki a föld alatt elterülő közénre szabad kutatási vagy adományozási jogot nem nyerhet s ennek helyébe a szabad kutatási rendszert léptetni életbe, mert a megállapított megváltási összeg oly csekély, hogy azt az elvont jogokért való komoly kárpótásnak tekinteni egyáltalában nem lehet.

Hazánk számos részében terülnék el részint már felismerve, részint pedig még csak sejtve gazdag kőszénretek, melyeket a földtulajdonos részint iparunk fejletlen volta, részint a közlekedési eszközök hiánya miatt eddig fel nem tárhatott és nem értékesíthetett.

Ama nagy áldozatok, melyeket hazánk a két utolsó évtizedben hozott, megtermék gyümölcseit. Iparunk lendületet vett, közlekedési eszközeink száma és terjedelme folyvást emelkedik és így elérkezett az idő, midőn a földtulajdonosok, a kik a hozott áldozatok túlnyomó részét viselik, eddig holtan hevert tőkéiket értékesíthetik.

Es ép ekkor tervezetik a földbirtokosok e jogos tulajdonának elvétele, mely intézkedés a közénipar fejlesztésének közgazdasági érdekeire való utalással indokoltatik. Amde meggyőződésünk szerint ezen, a tulajdonosokat mélyen sértő intézkedés nem a realis közén teremtésnek lesz hasznára, hanem az, sem a szükséges tőkével, sem a kellő szakismerettel nem rendelkező egyesek számát fogja szaporítani, a kik az ország minden részében közén után kutatva, a nyert szabad kutatásokkal valóságos vásárt fognak űzni s így azon válságösszeg, mely ma a földtulajdonosoknak a realis közéniparos által szabad alku útján fizetetik, ezentúl a szabad kutatásokkal iparszerűleg foglalkozó egyének zsebébe fog folyni.

Kötelességünknek tartjuk a javaslatnak szerelmes intézkedése ellen alkotmányos eszközökkel küzdeni s a nagyméltóságú pénzügyminiszter urat a törvényjavaslat módosítására felkérni, hogy ezt nagyobb nyomattal tehesse, szükséges az érdeklő földbirtokosoknak tömörülése és egyértelmű fellépése.

Ily eljárás mellett sikerülni fog egy a pénzügyminiszter urat, kit a bányatörvényjavaslat előterjesztésénél bizonyára csak a legjobb intenzio vezérel s ki az ellenkező érvek elől elzárkózni nem fog, mint a törvényhozó testületet a czélba vett terv szerelmes voltáról meggyőzni, mi által a földtulajdonosok érdekeny károsodástól, az ország pedig közgazdaságát egészség-telen irányba terelő intézkedéstől fognak megmentetni.

E czélból bátorodunk alulírottak az érdeklő földbirtokosokat felkérni, hogy az 1890. év december hó másodikán, (2-án), délután 10 órkor, az országos gazdasági egyesület üléstermében (ülők-út, Köztelek) tartandó értekezleten résztvenni s megjelenésük által az igazságos ügy érvényesítését elősegíteni méltóztassanak.

Kiváló tisztelettel:

Chorin Ferencz, Gr. Gyürky Ábrahám.

Baranyay István, Dr. Rudasnyásky Géza.

## Megyei vasútügy.

Losonczról értesítenek, hogy f. évi november hó 20-án a kaszinó termében gróf Gyürky Ábrahám elnökele alatt mintegy 100 nógrádmegyei felső járási megyebizottsági tag az aszód-b-gyarmat és Szécsényen keresztül Losonczra építendő vasuti értekezleten vett részt.

Dr. Pulszky Ágost orsz. képviselő úr kijelentette, hogy br. Roszner Ervin orsz. képviselő és Tolnay Lajos urak társaságában B-Gyarmatról Szécsényen át Losonczra építendő vasut előmunkálataira engedélyt nyertek s így az aszód-b-gyarmati vonalnak Szécsényen át Losonczig leendő kiépítését elhatározták.

Baranyay István szemére vetette Pulszkyknak, hogy most azon vasutat pártolja, melynek a tavaszi közgyűlésen ellent mondott, Roszner vette Pulszkyt s alaposan megvilágította a Pulszky által elfoglalt álláspontot,

ezután felszólalt Török Zoltán polgármester, több oldalú felvilágosítást kérve, kimondatni ohajtja az érdekeltségnek f. évi decz. 1-ére leendő egybehívását, melyen a vasuti ügy támogatását felajánlja.

Többek felszólalása után, az értekezlet igen kedvező hangulatban folyt le s a vasútlejtes kezdemeny-zőinek illetve engedmenyeseinek a legjobb siker remé-nyében gróf Gyürky Ábrahám elnök az értekezletet bezárta.

Dáró Rozner Ervin a szécsényi választó kerület orsz. képviselője a szécsényi járás megyebizottsági tagjait e ho 21-ére a b-gyarmat-losonczy vasutvonal létesítése érdekében értekezletre hívta össze Szécsénybe, melynek lefolyásáról a felvett jegyzőkönyvet következőkben ismer-letjük:

Megjelentek: Balás Antal, Baross Árpád, Berky József, Borbás Lajos, b. Buttler Henrik, Fábian Gyula, Foglár Géza, Gottstagh Lajos, Hoffmann Ignác, Ivánka György, Kalmár Béla, Klein Jakab, Komjáthy Anzelm, b. Nyáry Jenő, Pikk József, Pinter Sándor, Pokorny Pál, Pongrácz Ábrahám, dr. Pulszky Ágost, Révay Sándor, br. Rozner Ervin, Ruzinkó Antal, Ruttkay Aladár, Szerény János, Szerény Jenő, dr. Szigyártó Pál, Simonidesz János, Tersztyánszky István, Tóth Jenő Vancsó Béla, Zubovics István megyebizottsági tagok és számos érdeklődő egyéniség.

Az értekezletet br. Rozner Ervin orsz. képviselő nyitotta meg, előadván, hogy ő, dr. Pulszky Ágost és Tolnay Lajos társaságában előmunkálati engedélyért folyamodott egy B-Gyarmatról Szécsényen át Losonczig építendő vasutvonal előmunkálatainak megtételére s kiépítésére, az engedélyt sok utánjárás és küzdelem után sikerült megnyerniük, de azon feltétellel, ha e vonal az aszód-b-gyarmati vonalnak folytatását képezi, miért is e vonal tervezőivel megegyezésre kellett jutniuk, illetve az e vonalra nyert engedélyt magukhoz váltani. Miután az így kombinált vasutvonal most már az egész megyét keresztül szeli, s így minőségben egy rég ohajtott és az egész vármegye érdekeit felölő intézmény létesítésének megvalósulása, kérvényt nyújtottak be a törvényhatóságok, hogy ez ügyet a legközelebbi megyebizottsági közgyűlésen tárgyalás alá vegye s a kiépítéshez való hozzájárulását határozatilag kimondja, kérelmezték egyúttal, hogy az aszód b-gyarmati vasúthoz a megye 100, ezer a b-gyarmat-szécsény-losonczy vonalhoz 300 ezer forinttal járuljon, de egyúttal kötelező nyilatkozatban kijelentették, hogy a vállalatból semminemű hasznót nem ohajtanak, s azt saját befektetésük megtérítése mellett bármikor hajlandók a megyének átengedni. Igaz, hogy ily vállalat a közönség hozzájárulása s némi megterhelése nélkül nem járhat, s a megyei közmunkát az 1890. I. tetikkben megállapított maximumig (10 -) emeli, de ennek meg kell történnie azért, mivel máskép a kormány az ily célokra rendelkezésre álló alaptól segélyt nem engedélyez, meggyízi azonban, hogy ügyes finanszírozás által, vagyis ha rövid lejáratú kölcsön hosszú törlesztésűvé változtat-ik át, a törzsrésztvények jelzése rövid idő múlva gyümölcsozónak fog bizonyulni. Kéri ezután a megjelent megyebizottsági tagokat, hogy az ügy megvitatása cél-jából értekezletre alakuljanak, s nagy horderejéről meggyőződve, azt a legközelebbi megyegyűlésen s előérte-kezleten támogassák, — az értekezlet vezetésére Balás Antal földbirtokost kérve fel a jelenvoltak helyeslése mellett elnököl.

Balás Antal nagy megtiszteltetésnek tekinti a bizalmat s egyúttal köszönetet mond a vállalkozó férfiaknak, hogy a járás megyebizottsági tagjainak alkal-mat nyújtottak ily fontos ügy feletti tanácskozára, vé-gül a jelenvoltak eljenzése közben felhívja az értekez-lelet tagjait néáni nyilatkozataik megvételére.

Dr. Pulszky Ágost a b. Roszner Ervin által el-mondottak után csak némely részletekre kíván kiterjesz-kedni. Az aszód-b-gyarmati vonal kiépítésének ellene volt addig, míg e vonal elszigetelve állott, most az el-lenzésnek oka megszűnt az által, hogy a vonal az egész megyét átszelvén, három irányban hozza azt az általá-nos vasut hálózattal kapcsolatba, de megszűnt annál fogva is, mivel a vonal általános szükséglet pótol és nagy élet-képességet nyer az által, hogy a magyar államvasutnak, mely Hatvanban torlódásnak, S-Tarjánon felül pedig kiépítési mizeriának van alávetve, második ágát fogja képezni s főleg harmadszor, hogy a nagy szénzállítást igénylő esetleges háborús időben stratégiai szempontból kiválólag fontos, figyelembe levén az is veendő, hogy ez mint törzsvonal, szárnyvonalak kiépítését is vonja maga után. Ajánlja br. Roszner indítványának elfoga-dását, illetve támogatásának kimondását, továbbá azért, mivel közvetlen megterhelhetés a megyére nem háram-lík, — igaz, hogy a közmunkában a maximumig kell menni, de a kölcsön hosszú lejáratúvá tétele által a törzsrésztvények, a valóságos építési tőke már a legkö-zelebbi időben gyümölcsozó lehet s első évben is adhat 1 - -kot, midőn a leggyengébb vízinalis vonalak is 5—6 év alatt 5 - -kot jövedelmeznek s a prioritások 40 év alatt törlesztése után egészen a megye tulajdonába megy át a vonal. Tekintve azt, hogy a b-gyarmati vonal igen sok községet érint, habár háromszor annyi keretük is rá a megyétől, mint a Pestmegye és kamarális birto-kok által támogatott aszód-b-gyarmati vonalra, a köz-ségek megterhelhetése aránylag mégis csekély, mivel a maximum mellett is 5—10 kr közt változik a másod-osztályú értekeltnél hoidankint. Annak rövid megvi-lágítására, hogy minden közvetlen haszonnal lemondva is befektetéseket tesznek, figyelemztet, hogy mellettök még Tolnay Lajos ur áll az ügy élén; ő mint birtokos, br. Rozner Ervin mint e vidék szülőtte anyagi haszon nélkül is szívesen tesznek meg mindent, hogy e régi ohaj megvalósulását eszközölhessék, Tolnay pedig er-kölesi vívmányának tekinti s ez által van érdekelve, hogy az adott alapon ily nagyfontosságú vasutvonal létesíté-séhez tekintelve egész súlyával járulhat. Az eljenzéssel és általános helyesléssel fogadták beszéd után,

Ruzinkó Antal kijelenti, hogy habár az aszód-

b-gyarmati vonalnak Szécsényig kiépítéséhez való jár-ulas kimondásának egy ízben történt elhalasztása elke-serítette is őt, most, midőn oly világos és egyenesléku kijelentések által győződött meg arról, hogy a halasz-tas csak nagyobb terv létesítésének indokából történt, ez elterveitől tervet minden tekintetben elfogadja és tá-mogatni fogja, ajánlván, hogy erre a megbízottsági tagok egyáltalán felkérressenek.

Br. Rozner Ervin köszönettel veszi e nyilat-kozatot, mely annak bizonyossága, hogy előtte szóló fel-ismerle a nagy nehézségeket, melyekbe a terv kivitele úgy a honvédelmi, valamint a kereskedelmi miniszte-riumokban ütközött és hogy a terv ily keresztül vétele nélkül az elszigetelt vonal kiépítése az ohajtott célhoz nem vezetett volna.

Dr. Pulszky Ágost rövid kijelentése után, hogy a b-gyarmat-szécsényi vonal 150 ezer frt segélyt igényelt volna, s a b-gyarmat-losonczy hosszú vonalé csak kétszer annyi.

Balás Antal értekezleti elnök határozatkép ki-mondja, hogy az értekezlet tagjai br. Roszner Ervin indítványát elfogadva, a terv kivitelét a legközelebbi megyegyűlésen s azt megelőző értekezleten erkölcsileg és anyagilag támogatni fogják. Egyúttal indítványozza, hogy a nagyérdemű kezdemenyezőknél és vállalkozók-nak jegyzőkönyvileg köszönet szavazzassék. Mi eljenzések közt egyhangulag elfogadtatván, az értekezlet véget ért.

B-Gyarmaton nov. hó 22-én d. e. 10 órakor tar-tatott meg a városházán az értekezlet, melyet Reményi-Károly vbíró nyitott meg. Az értekezleten dr. Pulszky Ágost és br. Rozner Ervin urak ismertették behatolag az aszód-b-gyarmat-szécsény-losonczy általános megyei, országos érdekű és stratégiai fontosságú transzversalis vasuti vonal előnyeit. A nagy számban jelenvolt érde-keltség általános lelkesedéssel fogadta a tervet és elha-tározta, hogy azt mindenkép támogatni fogja, mert hiszen ezáltal a vármegye székhelye B-Gyarmat oly három irányú fontos vasuti vonal gőcpontjává lesz, melyek a világforgalom minden tája felé kisugároznak.

Szirákon Sréter Alfréd országgyűlési képví-selő úr holnap, nov. 21-én tart ez ügyben értekezletet.

## A nógrádmegyei Múzeum-társulat alapszabályai.

(Folytatás és vége.)

### IV. Fejezet.

A közgyűlés.

25. §. Közgyűlést a társulat felolvasások rendezé-sével, a választmány belátásaszerint a közérdeklődés és közmívelődés tekintetéből esetről esetre helyben, sőt a megye más helyén is tarthat; de az ily rendkívüli fel-olvasási közgyűléseken a társulat kormányzati és bel-ügyi érdekei nem tárgyalhatók. Azonban az évi rend s köz-(vagyis nagy) gyűlés mindig helyben (B-Gyarmat-on Május vagy Junius havában tartandó meg, és ezen a tiszteletbeli, alapító és rendes tagok bírnak szavazattal, és a jelenlevők többsége határoz.

26. §. Az évi rendes közgyűlés hatánapját az ig-vasztmány határozata alapján az elnök tűzi ki.

Ennek tárgyai:

- a.) elnöki megnyitó beszéd,
- b.) titkári részletes jelentés a társulat működéséről, muzeuma és vagyona állapotáról,
- c.) esetleg valamely tag felolvasása, (főkép me-gyei nevezeteseb egyének fölött emlékbeszédek),
- d.) esetleg valamely megürrült tisztségviselői vagy vá-lasztmányi tag helyének betöltése; — vagy valamely tag kirekesztésének kérdése,
- e.) tárgyalása oly indítványoknak, melyek a tár-sulat egyetemét illetik és már legalább négy héttel előbb tartott ig. választmányi ülésen bejelentve és vitatva voltak.
- f.) Minden harmadik évben a tisztségviselők és ig. választmányának megválasztása. Valamint esetleg tiszte-letbeli tagok választása,
- g.) a közgyűlés hatásköréhez tartozik az alapsza-bályok netaláni módosítása is, ez azonban csak tíz tár-sulati alapító vagy rendes tagnak az évi rendes közgyű-lést megelőzőtt választmányi ülésen írásban beadott in-dítványára s az igazgató választmány véleménye kíséreté-ben betérjesztése mellett tárgyalható, a mi a meghívókban mindenkor mint tanácskozási tárgy különösen megjelö-endő; de akkor is ehez az összes tagok legalább két ötöd részének jelenléte kívántatik meg, és a határozat hozatalára a jelenlevők kétharmad többsége illetékes. Ha pedig a közgyűlésre a fenebbi szabályok megtartása mellett is a tagoknak 1. része sem jönne össze, akkor új közgyűlés hirdetendő, a midőn is az alapító és ren-des tagok legalább egy negyedének jelenlétében ennek két harmad többsége határoz.

Mind a közgyűlések, mind a választmányi ülések jegyzőkönyveit az elnök és titkár vagy jegyző, valamint az elnök által felkért választmányi két tag hitelesíti alá-írasaikkal.

### VII. Fejezet.

A társulat jövedelmi forrásai és azok rendeltetése.

- a.) az alapítványi összegek;
  - b.) a rendes és pártoló tagok évdíjai.
  - c.) Felülfizetések s lelkes ügybarátok adományai és hagyományai.
  - d.) A muzeumból látogató idegenek esekély bes-lepti díjai.
28. §. A tagdíjak és alapítványok kamatainak fele a társulati kiadások fedezésére fordíttatnak.
29. §. A felülfizetések és adományokból bejöv-endő összegek a társulat felszerelésére fordíthatók.
30. §. Az alapítványok és azok kamatainak fele része, valamint a hagyományok el nem idegeníthetők, hanem egyedül ingatlanra u. m. a gyűjtemények elhe-lyezésére szükségelt épület szerzésére gyümölcsozólag a b-gyarmati takarékpénztárban őrizendők.

31. §. A társulat összes vagyona B.-Gyarmat városának meg általa sem elidegeníthető tulajdonát képezi, de a társulatnak, míg az fennáll, felügyelete alatt.

#### VIII. Fejezet

A társulat hivatalos pecsétje.

32. §. A társulat hivatalos pecsétje egy Janus fej. Körirata: „Nógrádmegyei Múzeum-társulat.”

#### IX. Fejezet

A társulat megszűnése.

33. §. Ha a társulat bármely okból egykor feloszlanék, azon esetben a társulatnak kizárólag egyedül általános örököse Balassa-Gyarmat városa, mint erkölcsi testület, azon változhatatlan föltétel mellett, hogy a reá maradt vagyont a nemzeti közművelődés érdekében elidegeníthetetlenül egy alkalmas és biztos helyiségben fentartani köteles. Azon esetre pedig, ha a társulat feloszlása idején annak még saját tulajdoni helyisége nem lenne, és egy ilyennek megszerzését és megállapítására a társulat pénzübeli tökélye sem lenne elegendő, és a város sem lenne azon helyzetben, hogy azt megállapíthassa; akkor a város csak is egy a saját területén lévő legfőbb iskolának adhassa át a társulat múzeumot oly képen, hogy ott kellő helyiségben elhelyeztessék, de oly záradékkal, hogy arra, valamint a tökesítve hagyódó vagyonra a felügyeletet saját erre kiküldött közege által a helybeli r. kath. és ág. evang. lelkészek közreműködésével gyakorolja.

Kelt Horpácsen, november 4. 1890.

Nagy Iván.

A „Nógrádmegyei Múzeum-társulat” eszméje, melyet a lapok nov. 9-iki számában jeles történetírónk Nagy Iván úr, oly meggyőző érvek kapesán ajánlott „diesi Nógrád” értelmiségének figyelmébe, s melynek azóta megalkotási tervezetét is szíves volt az indítványozó ifjú lelkű ösz tudós bemutatni, méltán vizshangra talált bennünk és bizonyára mindazoknak, akiket önzetlen szeretet vezérel a megye közművelődési minden ügye iránt.

Első hallásra, hogy alakítsunk ily múzeum-társulatot, nehéznék — csaknem kivihetetlennek tűnhetett az fel sokak előtt; de higgadtan bírálva a „Felszólítás” világos és czafolatlan adatait, valamint a „megalkotás” tervezetét, szintén csodálkozva kiáltunk fel, hogy már rég nem jött létre nálunk is, az ország számos megyéje példájára, ily társulat, mely egyszerű, mondhatnók eszköz erővel maradandót képes teremteni — közvetlenül a vármegye, közvetve pedig hazánk műtörténetének javára.

Részletezni a „Felszólítás”-nak dióhéjban mindent magába ölelő adatait, szükségtelennek tartom az értekezlet küszöbén; hiszen ott ugyis alkalmunk lesz netán kiegészítő észrevételeinket megtenni; a fődolog ma az, hogy kövessük a lelkes felszólalást s szerezzünk az eszmének minél tágasabb körben híveket, a kik nem sajnálják majd a fáradságot jövő szombaton, a vármegye közgyűlése után megjelenni az indítványozó úr által kitűzött tanácskozáson, hol az ige megtestesüljön.

Szinte rosszul esik ezek után regisztrálni, hogy a „Losonc és Vidéke” nov. 16-iki számában névtelenül valaki megemlíkezvén Nagy Iván indítványáról, noha az eszmét szép és helyesnek s föltétlenül partalandonak mondja, mégis úgy látszik gáncokat iparkodik vetni az eszme megvalósulása elé.

A „L. és V.” írójának nézete szerint teljesen elég is lett volna az alkalommal az eszmét egyszerűen felvetni s várni egy ideig, hogyan fogadja azt a megye közönsége, érve ez alatt nemcsak a vármegyei bizottsági tagokat, hanem általában mindenkit, ki a vármegye területén e kérdés iránt érdeklődik: mert reméljük ugymond, — hogy ily nem a hivatalos értelemben vett vármegyének, mint ilyennek leendő alkotásáról van szó, mint inkább a vármegye társadalmi alkotásáról.

Ez utóbbi véleményének helyességéről, reményének jogosultságáról a névtelen czikkíró immár meg is győződhetett az időközben, a Nógrádi Lapok hasábjain közzétett alapszabály tervezetből. Mi azonban nem érteltünk vele egyet a tekintetben, hogy ez alkalommal elég leendő egyszerűen fölvetni az eszmét, s várni addig a bizonytalan ideig, amíg nyilvánvaló lesz, hogyan fogadja ez eszmét „általában mindenki, ki a vármegye területén a kérdés iránt érdeklődik.”

Az ily várakozás, — engedje meg a tisztelt ismeretlen véleményező úr, egyenlő volna az ügynek ad graecas-calendas halasztásával. Hiszen az eszme érlelődhetik a szerint is, amint azt Nagy Iván úr fölvetette, i. e. hogy egyszersmind gondoskodott az eszme késedelem nélküli megvalósításának módozatáról azáltal, hogy az érdeklődők mindjárt a kinálkozó első alkalommal, vagyis midőn a vármegye ügyei intézése végett a közgyűlésre összejönnek, ez ügyben is külön tanácskozási, nézeteiket kicserélhessék.

S tudva azt, miszerint Nagy Iván úr a vármegye műtörténetének megírásával a törvényhatóság részéről már néhány év óta meg van bízva, mely munkája közben bizony nem egyszer érezheté annak is a hiányát, hogy Nógrádmegyében nincs ily múzeum-társulat, mely szorgalmas működésével igen sok adatot szolgáltatna a történet hű megírásához, magán külföket, forrásokat fedvén fel, melyekhez az egymagára hagyott író, legnyilvánbuzgóság mellett sem juthat el, s mely forrásokból nemcsak ő, a monografus, de mások is sok érdekeset meríthetnének és tárhatnának a művelt olvasó elé; — mondjuk tehát, hogy közismert dolog lévén Nagy Iván úr speciális megbízatása, bizony-bizony méltán dolgot eslekedett a „L. és V.” írója, midőn említett jeles történetíródsunkat, akire minden más vármegye méltán büszke lehetne, föltettebb dícséretet indítványozott még gyanúsítani is látszik, mintha t. i. az indítvány is afféle székelyi politikából folyt volna.

Avagy nem tudnánk ki e törekvés világosan a L. és V. következő soraiból: „Tudja Isten, — ugymond

— de a lázas izgatottságnak valamelyes ige szembe szökő és épen nem precedensnek nélkül álló ize érzik még pedig erősen a czéltavell alkotásom is. Valóban nem is gőz, hanem villámerővel való gondolkodás s alkotási vágy jellemzi ez eszmének fölvetését, illetőleg fölvetési körülményeit, mintha minden perc elvesztésében az eszme elvesztésétől lehetne félni. Az eszme fölvetetik, a közönség — különösen B.-Gyarmat és vidéke — már e hó 29-re egy kitűzendő helyen való tanácskozásira hivallik össze, sőt már alapszabálytervezet is van.”

Mi pedig azt mondjuk, hogy igenis jól van, hogy ez így történik; jele az annak, hogy az indítványozó mielőtt a nyilvánosságra lépett „szép és helyes s föltétlenül partalondó” eszméjével, mint annak hivallott sacerdos, magában teljesen megerlelt, s a nagyközönség működését ilykép megkönnyíté, az eszme gyors megvalósulhatását lehetővé tette. Így szokott tenni minden gyakorlati tudós.

De az valótlán állítás a L. és V. írójától, mintha Nagy Iván úr a tanácskozási különösen B.-Gyarmat és vidékét hívta volna meg, mert hiszen az ő „Felszólítása” az egész megyéhez s abban különösen „ahoz” lón intézve, kik a nemzet történetére adnak valamit. S intézte e szöveget a nyilvánosság organumában, három héttel november 29-ike előtt. Ezt gőz sőt villámerővel való alkotási szándékának nevezni s elodáztatni akarni bizony éppen a L. és V. írója részéről tünik fel czélzatosnak annál inkább, mert okoskodásban „B.-Gyarmat és vidékét” még hangsúlyozta is.

Joggal visszafordíthatnók tehát inkább mi a gyanúsítást a L. és V. írójára, de mi azt nem tesszük, s tanácsát józanul nem is követeljük, mert ha minden társadalmi és közművelődési még hiányzó alkotásainkkal várni akarnánk addig, amíg vármegyénkben a controversiák, a partikularis törekvések megszűnnek; biz akkor úgy lehet nagyon is soká kellene a jobbaknak várakozniuk. Ismetlem tehát: ne keressünk mindenben székelyi vágyat, s ne akarjuk elodáztatni az oly, minden intelligens ember előtt tisztán látható s jó akarat mellett könnyen realizálható, kulturális intézmény létesítését, mint a „Nógrádmegyei Múzeum-társulat.”

De talán majd azt a kérdést veti fel ellenem a t. czikkíró úr, hogy hát én micsoda jogezmény szöveg Nagy Iván indítványához? Elmondom tehát.

Szólok ahhoz nem mint B.-Gyarmat m. város bírája, noha szólnak ily minőségben is; de szólok, mert az indítvány minden szavát mintha csak szívemből merítette volna annak — a mi dícséreteinken felül álló derék megpendítője; szólok, mert rendes hivatásom mellett az indítvány tárgyával, s különösen a műregszettel ifjú korom óta előszeretettel foglalkozom, élvezettel hallgatván már a budapesti kir. egyetemen, annak idején néhai híres tudósunk Römer Flóris idevágó előadásait s megörizvén oktatásait, sőt azóta magam is részt vetel, részt eserejándék útján szert tevé afféle régiségi gyűjteményre melynek példányai ha a nemzeti múzeumban tán elenyésznek is, de remélem befognak válni a mi vármegyei tárlatunkba.

S ha így gondolkozom én, az igénytelen egyszerű polgár: bizony hiszem, hogy hasonló vagy még nagyobb lelkesedéssel gondolkoznak a megye nagyobb hatású, módosabb és képzetlebb fiait.

Egyről pedig bizonyosak lehetünk valamennyien, hogy a Nagy Iván által kijelölt, feltárt téren mindennapi késedelem, több-kevesebb mulasztás, s itt-ott pótolhatlan, vagy csak nehezen pótolható veszteséggel jár. Azért tehát minden kieséyes versenykedés és feltékenység nélkül, egyesült erővel fogjunk a munkához, s akkor mihamarabb meg lesz annak valamennyiünkre kiható sikere, s a mellett vármegyénk dicsősége is.

Reményl Károly.

### Közigazgatási bizottsági ülés.

(November hó 15.)

Gr. Degenfeld Lajos főispán úr ömeltósága bejelent, hogy Beniczky Árpád, gr. Berchtold Árhúr, gr. Gyürky Ábrahám, Posztóczy Iván és Szontagh Pál bizottsági tag urak elmaradásukat kimentették. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértek Pongrácz György és Szepvák Sándor urak.

#### Alispáni jelentés.

A jelentés a közigazgatási ügyek kellő menetét konstataálja. A közbiztonság jobb volt, mint a múlt hónapban. A házszámítás befejeztetett. Legtöbb ház van a b.-gyarmati járásban. A vármegyében az ösz összes házak száma 35,965. — A népszámláláshoz kizemelt ügynökök kirendelvék. Igen fontos intézkedése az alispánnak az, hogy B.-Gyarmat és Szirák közt, közigazgatási, ipari- és kereskedelmi szempontokból 1891-ben létesítendő közvetlen postajárat és távirtdai összeköttetés végett a kellő lépéseket megtette, annál inkább, mert most már kitűnő ütközlekedés van B.-Gyarmat és Szirák közt. Az eddigi állapot a Szirák-kali közlekedést illetőleg tarthatatlan; ugyanis a levelek a központból hamarabb érnek Párisba, mint Szirákra. A jelentésben foglaltak örömmel vétetnek tudomásul a bizottsági tagok által.

#### Növelési ügyek

Megadandóknak véleményeztettek: Martulják Pál alsó-tiszovnyiki lakos Pál fia részére, Balya Mihály turpolyai lakos János fia részére, Demeter Pál b.-gyarmati lakos Pál fia részére, Kormos Mátyás m.-verebélyi lakos János fia részére, Romhányi László k.-készi lakos Romhányi János gyarmati részére, Drozd Pál f.-esztergyáli lakos Pál fia részére, Bögre Bánya József diósjenői lakos István fia részére, Tóth József f.-püspöki lakos Vendel fia részére, özv. Szalai Andrásné etesi lakos Mátyás fia részére, Pohanka Pál zohori lakos János fia részére, Fridrik Márton nagy-kéri lakos József fia részére, Gábor Pál zelenci lakos János fia részére, Urda Mihály málnapataki lakos Mihály fia részére, Jas-

kus András diósjenői lakos István fia részére, özv. Gsurja Jánosné diósjenői lakos János fia részére, Drájkó Péter tolmácsi lakos István fia részére, özv. Hamaridesz Istvánné tolmácsi lakos István fia részére, özv. Káncsó Jánosné málnapataki lakos János fia részére, Bolyós Dóra József kis-mulyadi lakos Lajos fia részére, Mucs József megyeri lakos András fia részére, Besze Ferenc megyeri lakos István fia részére, özv. Gyebnár Jánosné halászi lakos Ferenc fia részére, özv. Rubint Dudás Jánosné kalondai lakos János fia részére, Paál András verőcei lakos András fia részére, Molnár Adám nagy-oroszi lakos János fia részére, Szabó Károly vadkerti lakos István fia részére, Mészáros János luczini lakos István fia részére, Márton Józsefné varbói lakos Fajcsik József mostoha fia részére, Jakab Vendel p.-gárdonyi lakos János fia részére, Gyuresek János b.-gyarmati lakos János fia részére, Dénes Ferenc ságyfalusi lakos János mostoha fia részére, Tóth Pál karancs-sági lakos Sándor fia részére, Szilágyi József litkei lakos Ambrus fia részére, Rácz Ferenc litkei lakos Lajos fia részére, Maté Illés litkei lakos László fia részére, Demusz János szakali lakos Ambrus fia részére, Farkas András huzgyági lakos Károly fia részére, Boró (gazi) János vesekeleti lakos Imre fia részére, Ivancs Mátyás abelovai lakos János fia részére, Dobroczi György közgyám vámosfalvai lakos Budács János gyarmati részére, Makk Flórián n.-oroszi lakos Lajos fia részére.

Pótlás végett vissza utasítottak: özv. Sára Istvánné szentel lakos István fia részére (személyazonossági és vagyoni viszonyokat feltűntető közszégi bizonyítványok hiányának.)

Spisák Pál sámsouhazai lakos Pál nevű fia részére (folyamodó Anna nevű leányának külön lakása s vagyoni viszonyai igazolatlanok.)

#### Megbírságot közszégi eljárások és jegyzetek.

A b.-gyarmati főszolgabíró 16 közszégi eljárást és bírt 20 — 20 ft bírságban marasztalt azért, mert a közmunka behajtásánál kevés eredményt mutattak ki.

Ezek közül többen fellebezték a szolgabírói határozatot, mert ehhez a szolgabírónak esakis fegyelmi eljárás esetleg van joga. A szolgabíró fegyelmi eljárás nélkül 5 ftig terjedhető rendbírságot alkalmazhat ugyan, de bírságot ki nem róhat; mert a bírságolás 5 — 25 ft erejéig esakis az állami adók és illetékek behajtása körüli mulasztás esetében alkalmazható.

Balás Antal védelmére kelt az előjáróknak, azon indoklással, hogy a száj- és körömfájás miatt a közönség pénzhez nem juthatott, a kinestar úgymond esakis a takarékpénztáraknak köszönheti, hogy az adó mégis úgy ahogy befolyt, mert a gazdaközönségnek legalább is háromnegyed része takarékpénztári kölcsönökkel fizette adóját. Az előjárók tehát — a rossz gazdasági viszonyok mellett a közmunkát sem hajthatták be megnyugtató eredménnyel.

Pongrácz György úr törvényességi szempontból szolt a dologhoz, s a bírságolás fenti formájával nincs egy véleményben.

Az alispán úr azonban kijelenté, hogy erre már van precedens, s a bizottság több esetben elfogadta a szolgabírák bírságolási jogát. A b.-gyarmati járás — úgymond — annyira el volt hanyagolva a múltban, hogy most erősebb intézkedésekre van szükség; ha már most a jelenlegi bírói erővel fellépését nem támogatjuk s öt működésében megbénítjuk, míg a b.-gyarmati járás tökéletesen el lesz hanyagolva. A fellebbezésben felhozott indokok csak frázisok, mert hisz más járásokban is megvoltak a gazdasági kalamitások, a száj és körömfájás, mégis elég jó eredményt hajtottak be a közadók; különösen pedig a közmunkát.

Az alispán indokolt felszólalása folytán a b.-gyarmati járás főszolgabírájának bírságoló határozatai egytől egyig elfogadttak.

#### Illetékességi ügyek.

Planka Béla és Kálmán pálfalvai illetőségűeknek mondattak ki. Hollender Ignác és Sram Péter illetőségi ügyében pótvizsgálat lesz.

#### Fellebbezést ügyek.

Tarnóc közszeg közbirtokossága és Unger Sándor felebezték az alispán azon vizsgálati határozatát, mely az Ipoly folyó tarnóci szakaszánál eszközölt szabályozás költségeit állapítja meg. Az alispáni határozat helyben hagyott.

Bokros Elek alaptalan panasza, melyet az árvaszék ellen támasztott, küldöttiségi vizsgálat alapján elutasított.

Folytán István legéni lakos felebbezése — közmunka leírás iránt — szintén elutasítva lett.

Sneller Márton kötelezte lett, hogy bujáci két ház hely telke után a falusi kovács illetményét fizesse.

Bejelentették, hogy Smidt József felfüggesztett lörcinzi körjegyző fegyelmi ügyében az alispáni határozat meghozott.

Gróf Vilecz Ede közmunka felebbezésének hely nem adatott.

#### Izr. anyakönyvvezetés.

A berezli izr. anyakönyvvezetés othodox tekintetből a sziraki kerületből kivételt s a b.-gyarmati kerülethez csatoltatott. Az erre vonatkozó iratokat Veres János főszolgabíró átküldte Baintner Arnold főszolgabírónak, hogy az egyesített B.-Gyarmaton foganatosítsa. Ennek tudomásul vételével mellett a b.-gyarmati járás főszolgabíró az egyesítés eszközésére szorgalmaztatik.

#### Árvaszék.

Az árvaszékhez okt. havában 1234 beadvány érkezett, melyhez hozzáadva a szeptembri 880 hátralekott, elintézendő volt 2614. Ebből elintéztetett 1359. Hátralek: 1255. A gyámpénztárban 744,142 ft 58 kr pénz és pénzürték kezeltek. A tartalék alap 20,054 ft 22 kr, a segélyalap 1754 ft 18 kr emelkedett.

Tarcsányi Gyula Attila panaszkervénye most már 3-szor elutasított.

Kk. Kalina Mária ügyében a losonezi árvaszék elleni eljárás beszünttetett.

## Tanügy.

A gacsi ovoda telekkönyvleg még alirva nem lévén, erre a tisztviselés szorgalmaztatik.

A somosújfalusi közepi iskola 2-od tanulója Sváb Dezső vakasztott meg! Ezen választást a bizottság megerősíté.

## Adóügy.

Szeveák Sándor pénzügyigazgató úr jelentése szerint úgy az egyenes mint a közveletl adóknál a befizetés nagyobb eredményeket tüntet fel, mint a tavalyi időszakban. Befolyt ugyanis egyenes adóban 794,000 frt, míg a múlt év október végéig csakis 727,000 frt s így a többlet 67,000 frt. Felelősség ez évben nem volt alkalmazva. A közveletl adóknál szintén nagyobb az eredmény, csak a dohányadónál van egy kis visszaesés.

Az adók összeírására vonatkozó pénzügyministeri szigorú rendelet az adó alapok pontos összeírását rendeli el. Minthogy azonban a házadó, házberadó, első és második keresélt adó összeírása a népszámlálással összeesik, az alispán felszólalása folytán felirat intézték a pénzügyminiszterhez, hogy ezen adók összeírása a népszámlálás utánra halasztassék.

Helyes intézkedése a pénzügyigazgatóságnak, hogy a behajthatlan adók leírása pontosabban teljesítették, mint az előtt. Ez alkalommal is mintegy 40 községre nézve adóleírás történt.

## Börtönügy.

A b.-gyarmati körzeti fogház lakóinak száma 232 volt okt. havában. Munkakeresmény 421 forint 17 kr, melyből a raboké 145 frt. A börtönvizsgáló bizottság a fogházat megvizsgálván, ott nagy rend és tisztaság tapasztaltatott, mi nem csekély érdeme a kir. ügyésznek és a mostani derék börtönfelügyelőnek. A losonczy, füleki, tereskei és sziraki járásbírók börtönei a kir. ügyész által ez évben is megvizsgáltattak.

## Egészségügy.

Dr. Kacsóvics Gyula főorvos jelentése szerint október havában az egészségügy kevésbé volt kedvező; több községben a hólyagos himlő járványképen grassált. A selypi czukorgyárban a trachoma szűnik. A múlt hó folyamán megvizsgáltattak a gyógyszerárak is. Komjáthy kir. tanfelügyelő úr szóval bejelenti, hogy Szécsényben a difteritisz szünőfélben van, miért is megengedhetők találják, hogy az iskolák a zár alól feloldassanak. Ez az alispán hatásköréhez tartozván, a járvány teljes megszünte esetére az alispán távirati úton fog intézkedni az iskolák megnyitására nézve.

## Útügy.

Az utak jók voltak, a közlekedés sehol sem akadt meg. A kavicszállítás legnagyobb részét befejeztették.

A selypi czukorgyárnál vasúti állomás lesz. Az állomás postát is kap.

Berczel községének a vicinális alap irányában hátráléka a múlt évekről 259 forintra rug. Az utbiztos utasítva lett, hogy a hátrálékot esetleg természetben dolgoztassa le.

Belohorsky János 55 frt 60 krt szedett Paróczán a vicinális közmunkára, de ezen összegről le nem számolt. A lezároltatás elrendeltetett.

Végül, midőn Fáy Árpád közgazdasági előadó bejelenté, hogy ez évben 34 erdőügy nyert elintéztést, az elnöklő főispán több tárgy hiányában az ülést d. u. 1 órakor feloszlata.

A „Losonc és Vidéke” című társadalmi hetilap politikusi, mintha csak ludasoknak éreznék magukat, még a rágalmazás fegyverével is ránküldnek a nov. 16-iki cikkükben, állítván, hogy a „Nógrádi Lapok” november 9-én megjelent számában „összevissza szidjuk a „Budapesti Hírlap”-ot és „Pester Lloyd”-ot csak azért mert azok elég vakmerők a miénktől eltérő, minket szertelen feszélyező, a losonczy-pártiak felfogásának kedvező cikkeket közölni.” — Ismételjük, hogy ez rágalom; mert a „Nógrádi Lapok” és íróinak soha eszükagába sem jutott csak egy szóval is szidalmazni az említett fővárosi lapokat, s nov. 9-én is (am tessék újra megolvasni a cikkeket) csak azt írtuk, hogy a „Budapesti Hírlap” losonczyi levelezője nov. 4-iki közleményével furcsa módját választotta az újabb harcüzenetnek, s hogy érvelése ritkítja párját a logikátlanságban; — írtuk továbbá, hogy egy másik losonczyi, vagy mint a tisztelt ellenpártiak a közjog ignorálása, sőt mondhatnók megsértésével nevezgetni szeretik, tehát hogy valamely „felsőnógrádmegyei” tudósító jónak látta a „Pester Lloyd”-ot felülletni, állítván, hogy a losonczyiak a Madách-ünnepély alkalmával a közgyűlés után be nem várva a diszebedet, siettek mindannyian Losoncra haza; — holott inkább megfordítva áll a dolog; stb. Szidalmaztuk-e vajjon ezzel a „Pester Lloyd”-ot? Ellenkezőleg, megtiszteltük: figyelemztetvén a hülsen tudósítóra. De vajjon mi készíti a „Losonc és Vidéke” politikusi íróit az ok nélküli, folytonos támadás, sőt még a rágalmazásra is ellenünk!? — Vajjon nemes fegyver-e ez??

## Hontvármegye közönségéhez.

*Felhívás a megyei monográphia megírására ügyben*

Országsszerte mozgalom észlelhető: vármegyék és városok megírják a milleniuma történetüket. Ezen buzgólkodik a legtekintélyesebb megyétől kezdve, a legkisebb sz. kir. városig mindenki. Mert valóban nem is lehet egyszerűbben, de annál szebben megünnepelnünk-e nagy nemzeti ünnepet, mintha könyvekben megörökítjük ezredéves multunk történetét.

Hontvármegyének a közel multban akadt történet írója. Gyürky Antal adta ki a hetvenes években két kötetes művét.

Nem tagadhatjuk meg e könyvtől, hogy mint adat gyűjtemény figyelmet érdemel. Azonban a történelem szigorú kritikájával mérve, nem elégítheti ki ez azt, ki ily művekben nem apró-cseprő, bár jellemző és érdekes

episódokat, hanem történelmet keres: történelmet, melyben nem az író egyénisége és kortársai iránti jóindulata legyen a staffage, hanem történelmet, melyben események kellő kritikával, higgadtan legyenek tárgyalva. Gyürky könyve tehát csak mint forrásunknak érdemel figyelmet annál is inkább, mert nem is öleli fel teljesen Hontvármegye regébbi történetét.

A millenium ünnepén e könyvre hivatkozni nem lehet s nem szabad. Hontvármegye nem maradhat hátra ott, hol mindenki résztvesz.

Kire vár e kötelesség teljesítése, azt mondanunk sem kell, mert Hontvármegye mint ilye n, nem nézheti tetlenül az országos mozgalmat és meg kell lennie ebben kellő oszlatyrtésének.

Mily alakban irassék meg és miképen fedeztessék e nagyobb szabású munka költségei, azzal itt behatárolni foglalkozni nem akarunk.

Elégseges lesz futólag arra utalnunk, hogy e nagyobb szabású munka megírása több éven át fog eltarítani, s ez idő alatt, kétség kívül lehetne az évi költségvetésekre egy oly összeget évente felvenni, hogy a költségeik minden nagyobb áldozat nélkül fedezhetők legyenek.

E munkának azonban fel kell ölelnie nemcsak a szoros értelemben vett történelmet, hanem kulturtörténelmi szempontból is foglalkoznia kell a megye helyrajzi viszonyaival, etnographiájával és haladásával a közművelődés terén.

Ily mérethben a munka elkészítése nem is lehet egy író műve, de viszont ezáltal elérhetjük, hogy sokkal előbb birni fogjuk Hontvármegye történetét.

Nem élek üres frázisokkal, nem hivatkozom mint ily esetekben szokás, nemzeti büszkeségünkre, mely kell hogy felébredjen, ezuttal megteszem az indítványt, és hiszem, meggyőződésom: lesz szószólója ez ügynek, ott a vármegyei ház gyűlésterméhen is.

Ipolyság 1890. november 20.

Naményi Lajos.

## Hírek és Különfélék.

**Kormányunk** képviselőjében gr. Szapáry Gyula miniszterelnökünk és gr. Csáky Albin vallás és közoktatási miniszterünk hatalmas állást foglaltak el nov. 18-iki parlamenti nagyszabású beszédekkel az 1868. LIII. t. cz és az annak szabatos végrehajtását szorgalmazó febr. 26-iki vallásügyi rendelet mellett. — Ez a fellepés egészen megfelel az állam tekintélyét szemelőtt tartó kitűnő kormányunknak. — A szabadelvű párt vallás-küldömség nélkül támogatja a kormány álláspontját, mely méltán tiszteletet érdemel azért, hogy határozott fellepésével a sötét és középkorba való kultúrharcnak elejét veszi.

**Ő felsége királyaságunk** névnapja alkalmából nov. 19-én megyei székvárosunk közepénél díszesen fel voltak lobogva a s. r. kath. templomban ünnepélyes misét mondott ft. Rotovinszky Károly plébános.

**Személyi hírek.** Szontagh Pál úr nov. hó 21-én városunkban időzött. — Dr. Pulszky Ágost és br. Roszner Ervin nov. hó 22-én voltak városunkban, mely alkalommal Seitovszky János alispánunk vendégei voltak.

A „Nógrádmegyei Múzeum-Társulat” első alapító tagjait 100 frral Szontagh Pál úr a kegyelmessége ajánlkozott. Alapító tag lett továbbá a társulat létrehozásának indítványozója Nagy Iván, s dr. Pulszky Ágost és br. Roszner Ervin orsz. képviselők. Rendbe tgr. Pajor István kir. tanácsos, Kövy Tivadar, Farkas Ferenc, Szatnyavszky Géza, Reményi Károly, Nagy Mihály és Strélsinger Albert urak, valamint a lapok szerkesztője. Az ilyen jelentkezőkre még csak ezután bocsátja ki az intézkedés. Semmi kétség aszírát, hogy ez egészenes eszmét meggyeszte fel fogják karolni.

**Hymen.** Bizonyára többeket érdekel azon hymen-hír, mely szerint Kálnai Frigyes alezredes úr és a S-ik húsár ezred parancsnoka, aki B.-gyarmaton, különösen az itteni hölgyek előtt egykor közkedveltségnek örvendett, nov. hó 18-án a házasság rózsalánczait vette fel. Ugyanis e napon vezeté oltárhoz Budapestén Majerszky Lujza kisasszonyt, Majerszky Béla nyíregyházi városi főjegyző leányát. A távolból is fogadja gratulát önként városunknak egy időben szerelve tisztelt adomisa, aki nemcsak Marsnak, a hadak istenének, de Junónak, a házasság istennőjének is kegyeltjévé lón. — Müller Károly, abelovai h. körjegyző e hó 17-én jegyet váltott Stein Sarolta kisasszonnyal, Stein Izsák mosózi kereskedő és birtokos kedves leányával. — Neuman Samu, nov. 18-án tartá esküvőjét Elfer Ilonka kisasszonnyal, Elfer Izsák b.-gyarmati kereskedő igen szép és kedves leányával.

A b.-gyarmati székhelypárt elnöke, Szontagh Pál úr ónagyméltósága következő felhívást bocsátott ki: „Mélyen tisztelt vármegyebizottsági tag úr! Köztudomású már, hogy Nógrádvármegye őszi közgyűlése f. 1890. évi november hó 29 napján tartatik meg B.-gyarmaton, a megyei székházban. Mintan a közelmultban felmerült nagy súlyú megyei kérdések, a vármegye közönsége nagyobb részének óhajához képest, csakis úgy voltak eredményre vihetők, hogy a vármegyei bizottsági tagok, a megyei közgyűlésekben való részvételükkel elejét vették minden tendenciózus törekvések érvényre jutásának: ez okért, egyrészt a már elért eredmény megőrzése, másrészt a közgyűlésen felvehető s főleg a már ismert vasútiügyi viszonyokkal kapcsolatba hozható kérdéseknek, a közhajt mindenben kielégítő módon való eldöntése végett, — elmaradhatlan a vármegyei bizottsági tagoknak e közgyűlésen leendő minél teljesebb részvétele. Mértis egész tisztelettel kérem fel a mélyen tisztelt vármegyebizottsági tag urat, hogy az őszi közgyűlésen mulhatlanul megjelenni méltóztassék. Horpácson, 1890. évi Mindenszent havi 12. napján. Szontagh Pál.

Katalin délutányra, mely nov. 29-án a vármegye közgyűlése napján, a b.-gyarmati kaszinó ily célra különösen alkalmas és rendezett teremben fog megtartatni, nemcsak a helybeli, de a szomszéd városok és vidék családjai közül is sokan lesznek, mert a mellett, hogy a szép ének és zenében gyönyörködhet, ott a közönség, a hölgyek és az igazi életrevaló tisztaság a legkellemesebb társalgás és fényűzés nélkül táncban is résztvehet.

A női dalnok és a férfi dalgyűjtő együttes és különálló négyes dalain kívül alkalmuk lesz ez estélyen a nevezetesebb családok közé tartozó két ifjú munkedevő hölgy énekében a gyönyörűtől, a csodán kívül lesz elcsodálva a hangok és humoros elbeszélés. Dícsérettel kell meg kiemelnünk, hogy a rendezés tekintetével a közönségre, a teleptőjegyeket, melyek a városban helyesen főre is válthattak, megakadt arra szabta. Remélhető, hogy az estély az akkor körülmények között és tisztelettel fogadjunk Hontvármegyei Lajos gróf úr a maga is halogatásával fogja megtisztelni, valamint hogy a közgyűlést tanácskozásban kifaradt megyehajóttag és tisztviselő urak szintén szívesen fognak ott, az intelligens polgárral együtt pártját tölteni.

**Székely Alfréd** úr íven a kálói tűzkárosultak részére adakoztak: Székely Alfréd 10 frt, gr. Degenfeld Lajos 10 frt, Mocsary Ödön 2 frt Szatnyavszky Géza 2 frt, ezenfelül egyenként 1 frralval Cs. Gy. Veres Ernő, Kacsóvics Ivan, Berczely Vilmos, Laskary Gyula, Baranyai István, dr. Balásy Antal, Berczely Béla, Pokorny Pál, Vancsó B., Vannai Ignác, Szabó János, Weiss Gábor, Grünbaum Henrik, dr. Heksel József, Balás József, Terasztyánszky István, Aninger László, Feleldi Ferenc, báró Buttler Frigyes, Aninger Gyula, Szabástani Adolf, Gazdig Lajos, Kövy Tivadar, Pinter Sándor, gróf teleki féle herencsényi gazdaság, özv. Schönberg Zsigmondné, Beimel Samu, Madách Imre, végül tiszt. Bozsó Mátyás 50 kr. összesen lesz 53 frt 50 krt, mely postával elküldött a tűzkárosultaknak leendő kiosztás végett.

Dr. Kemény Ignác losonczy orvos, hamis bizonylat kiállítás miatt, a b.-gyarmati kir. törvényszék által egyházi szabadságvesztésre ítéltetett.

Aranyossy Gyula szántársulata az előadásokat B.-gyarmaton nov. hó 22-én Teller Ignác szecsernokában a „Vadász után” című francia vígjátékkal kezdte meg.

Tűz riasztotta fel B.-gyarmati lakóit nov. hó 16-án az éjfél órákban. A Szécsényi utca egyik szöglet házában lévő fűszerhelyek gyulladtak ki eddig ismeretlen okból. — Tűzoltóink ott termettek a vészhelyen és a tüzzel csakhamar elbántak. A tűzjelzés most is későn történt.

Nógrád-Bercselen folyóhó 17-én tartott hajtó vadászati alkalmával méltóságos báró Marshall Rezső úr itteni földbirtokos: három darab őz közül egy kacsasórréttel töltött lövéssel mind a három darab őzet egyszerre leterítette.

## HORVÁTH DANÓ.

felelős szerkesztő.

2447—1890. tkr. szám.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A szécsényi kir. járásbírók mint tkvi hatóság közhírrá teszi, hogy a 2662—82 szám alatti hirdetmény folytán kitűzött árverést hatályon kívül helyezte és Halász Oszkár csődötömege és társas végrehajtóknak, Domonkos Ernő és Reményi Ede végrehajtást szenvedők elleni 21000 frt tökétkövetés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a szécsényi kir. járásbírók területén lévő, és Csálár községben fekvő, a csálári 51. sz. tükben foglalt 1. 1—2. sorszám alatti ingatlanokból alpereseket hűtlenkedett részben illető jutalékra 2450 frt becsértékben, és a csálári 51. sz. tükben foglalt 1. 1. sor. sz. alatti földalattal alpereseket ugyanolyan aranyban illető földalattal 15 frt becsértékben az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi december hó 20-dik napján d. e. 10 órakor Csálár község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fognak.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%, vagyis ezeknek megfelelő készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 26-iki, az a kelt igazságügyministeri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovdékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, vagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átzoigáltatni.

Kelt Szécsényben a kir. járásbírók mint telekkönyvi hatóságnál 1890. évi szeptember hó 4-iki napján.

**MARIACELLI**  
gyomorceppek

Készítve IRÁDY C. védergálhoz címzett  
gyógyszerárban Krensterben (Nógrádszék).  
Ellenérté: Kínosó, gyomorsorok és álmodó általán  
gyógyászati emésztési zavarok esetében. Csak a mellékelt  
védőjeggyel és alárzással ellátott készítmény valódi.  
Egy üveg ára 40 kr., nagy üveg (kétzeres) 70 kr.  
Az alkotó részek nyilvánosságra vannak bocsátva.  
Gyógyszerárakban kapható.

## HASZONBÉRLET.

Nógrád-Varbón egy 360 magyar hold területű nemesi birtok 8 évre 2000 forint köthér mellett azonnal haszobérbe adatik. Bővebb értesítéssel szolgál a szerkesztőség.

6234—1890. sz.

## Árverési hirdetményi kivonat.

Az ipolysági kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírrá teszi, hogy Weiss Henrietta b.-gyarmati lakos végrehajtóknak néh. ifj. Fábian András örökösai végrehajtást szenvedők elleni 176 forint 50 kr tökétkövetés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a az ipolysági kir. törvén területén lévő Nagy-Csalomja község határában fekvő ifj. Fábian András tulajdonát a nagy-csalomjai 59. sz. tükben 1. 1—3 sor 402, 452, 602 hsz. al. bejegyzett a „dinyés”, a „lörinczi út felett” nevű szántó a „kertek” alja” nevű rétből álló birtoktestre 388 frt, továbbá az ottani 99. sz. tükben 1. 2—6. sor 295, 401, 450, 541, 600. hsz. alatt felvett „hernádi borszak”, „dinyés”, „lörinczi út felett” nevű szántók „kert alja” nevű rétből álló birtoktestre 513 frt, a végre az ottani 194. sz. tükben 1. 2—3. sor 297, 343, hszám a „felvett a „hernád” nevű szántó a „kertek alja” nevű rétből álló birtokra 2734 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi december hó 3-dik napján d. e. 10 órakor Nagy-Csalomja község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fognak.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%, tehát vagyis 39 frt 51 frt, 21 frt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42-dik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3133. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ban kijelölt ovdékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, vagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átzoigáltatni.

Kelt a kir. törvényszék tkvi hatóság Ipolyságon, 1890. augusztus 21-én.